

SARATON KASALLIGI BILAN OG'RIGAN BOLALARNING TA'LIM OLISH TIZIMI

Aniq va ijtimoiy fanlar universiteti

Xorijiy til va adabiyoti fakulteti

2-kurs magistranti

Xudayberganova Durdona Valijon qizi

O'zbekiston Milliy Universiteti

Professor DSc Djumabayeva J.Sh

Annotatsiya: Saraton kasalligi — bu jiddiy va hayot uchun xavfli bo'lgan kasallik bo'lib, u nafaqat bemorning sog'lig'iga, balki uning ijtimoiy hayotiga, shu jumladan ta'lim olish imkoniyatlariga ham salbiy ta'sir ko'rsatadi. Saraton kasalligi bilan og'rigan bolalar, ko'pincha, davolanish jarayonida ko'plab qiyinchiliklarga duch keladilar. Ularning ta'lim olish tizimida qanday muammolar mavjudligi va qanday yechimlar topilishi mumkinligi haqida ma'lumotlar berilgan.

Kalit so'zlar: saraton kasalligi, ta'lim jarayoni, davolash, ta'lim tizimi, muammolar, maktab, bolalar, dasturlar.

Аннотация: Рак – серьезное и опасное для жизни заболевание, которое влияет не только на здоровье пациента, но и на его социальную жизнь, в том числе на образовательные возможности. Дети, больные раком, часто сталкиваются со многими трудностями во время лечения. Информация о том, какие проблемы существуют в их системе образования и какие решения можно найти.

Ключевые слова: рак, образовательный процесс, лечение, система образования, проблемы, школа, дети, программы.

Abstract: Cancer is a serious and life-threatening disease that affects not only the patient's health, but also his social life, including educational opportunities. Children with cancer often face many difficulties during treatment. Information about what problems exist in their education system and what solutions can be found.

Key words: cancer, educational process, treatment, educational system, problems, school, children, programs.

KIRISH

Saraton kasalligi bolalar orasida nisbatan kam uchraydi, lekin uning oqibatlarida juda jiddiydir. Bolalar saraton kasalligiga chalinishi bilan, ularning jismoniy va ruhiy salomatligi, o'qish qobiliyati, ijtimoiy hayoti va o'z-o'zini anglashlari o'zgara boshlaydi. Davolanish jarayoni davomida bolalar ko'pincha kasalxonada vaqt o'tkazadilar, bu esa ularning maktabga borish imkoniyatlarini cheklaydi. Shuningdek,

davolanish jarayonida bolalarning jismoniy holati yomonlashishi, quvvati kamayishi va diqqatini jamlash qobiliyati pasayishi mumkin.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA TADQIQOT METODOLOGIYASI

Saraton kasalligi bilan ogʻrigan bolalarning taʼlim olish tizimida bir qancha muammolar mavjud. Birinchidan, kasallik sababli bolalar koʻpincha maktabga borolmaydilar. Bu esa ularning taʼlim olish jarayonini toʻgʻridan-toʻgʻri taʼsir qiladi. Ikkinchidan, maktabda oʻqituvchilar va sinfdoshlar tomonidan tushunmovchilik va eʼtiborsizlik holatlari yuzaga kelishi mumkin. Baʼzi oʻqituvchilar saraton kasalligi bilan ogʻrigan bolalarning ehtiyojlarini toʻgʻri tushunmasliklari va ularga mos taʼlim berishda qiyinchiliklarga duch kelishlari mumkin. Uchinchidan, bolalar davolanish jarayonida koʻp vaqtini kasalxonada oʻtkazishlari kerak, bu esa ularning taʼlim olish jarayonini yanada murakkablashtiradi. Shuningdek, kasalxonada taʼlim olish imkoniyatlari cheklangan boʻlishi mumkin. Bu esa bolalarning bilim olish imkoniyatlarini yanada kamaytiradi.[1]

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Saraton kasalligi bilan ogʻrigan bolalarning taʼlim olish tizimini takomillashtirish uchun bir qancha chora-tadbirlar amalga oshirilishi zarur. Birinchidan, maktablarda saraton kasalligi bilan ogʻrigan bolalarga moʻljallangan maxsus dasturlar ishlab chiqilishi kerak. Bu dasturlar bolalarning ehtiyojlariga mos ravishda tayyorlanishi va ularning taʼlim olish jarayonini qoʻllab-quvvatlashi lozim. Ikkinchidan, oʻqituvchilarni saraton kasalligi bilan ogʻrigan bolalarning ehtiyojlari haqida xabardor qilish muhimdir. Oʻqituvchilar, bolalarning kasalliklari haqida maʼlumotga ega boʻlishlari va ularga qanday yordam berish kerakligini bilishlari zarur. Bu, oʻz navbatida, bolalarning taʼlim olish jarayonini yengillashtiradi va ularning ijtimoiy integratsiyasini taʼminlaydi. Uchinchidan, maktabda psixologik yordam koʻrsatish tizimini joriy etish muhimdir. Saraton kasalligi bilan ogʻrigan bolalar koʻpincha ruhiy jihatdan qiyinchiliklarga duch keladilar. Shuning uchun, ularning psixologik holatini qoʻllab-quvvatlash va ularga kerakli yordam koʻrsatish zarur. Saraton kasalligi bilan ogʻrigan bolalar uchun masofaviy taʼlim imkoniyatlari muhim ahamiyatga ega.[2] Masofaviy taʼlim, bolalarga kasallik davrida taʼlim olish imkonini beradi. Bu usul, bolalar kasalxonada yoki uyda boʻlishsa ham, taʼlim olishlarini davom ettirishlariga yordam beradi. Masofaviy taʼlim platformalari orqali oʻqituvchilar bolalarga darslarni onlayn tarzda oʻtkazishlari va ularga kerakli materiallarni taqdim etishlari mumkin. Bundan tashqari, masofaviy taʼlim bolalar uchun koʻproq moslashuvchanlikni taʼminlaydi. Ular oʻz vaqtlarini oʻzgartirish va darslarni oʻzlariga qulay vaqtda oʻrganish imkoniyatiga ega boʻladilar. Bu, oʻz navbatida, bolalarning taʼlim olish jarayonini yengillashtiradi va ularning bilim olish imkoniyatlarini oshiradi. Saraton kasalligi bilan ogʻrigan bolalar uchun ijtimoiy qoʻllab-quvvatlash tizimi muhimdir. Oila, doʻstlar va maktab jamoasi bolalarga psixologik va emosional yordam

ko'rsatishi zarur. Ijtimoiy qo'llab-quvvatlash bolalarning ruhiy holatini yaxshilaydi va ularning ijtimoiy integratsiyasini ta'minlaydi. Shuningdek, ijtimoiy tashkilotlar va jamoat tashkilotlari ham saraton kasalligi bilan og'rigan bolalarga yordam berishlari mumkin. [3] Ular, masalan, moliyaviy yordam, ta'lim materiallari yoki psixologik yordam ko'rsatish orqali bolalarga qo'llab-quvvatlashni ta'minlaydilar. Saraton kasalligi bolalar orasida kam uchraydigan, lekin hayot uchun xavfli bo'lgan kasalliklardan biridir. Bu kasallik nafaqat jismoniy salomatlikka, balki bolalarning ta'lim olish jarayoniga ham salbiy ta'sir ko'rsatadi. Xorijda saraton kasalligi bilan og'rigan bolalarning ta'lim olish tizimi va ularga ko'rsatilayotgan yordamlar haqida o'rganish, bizga o'z mamlakatimizda bu muammolarni hal qilishda foydali bo'lishi mumkin. [4]

Xorijda, saraton kasalligi bilan og'rigan bolalarning ta'lim olish jarayoni ko'plab mamlakatlarda alohida e'tiborga olinadi. Masalan, AQShda, bolalar onkologik kasalliklar bilan og'rigan bo'lsa, ularning ta'lim olish huquqi himoya qilinadi. Bu mamlakatda, saraton kasalligi bilan og'rigan bolalar uchun maxsus ta'lim dasturlari ishlab chiqilgan bo'lib, ularning ehtiyojlariga mos ravishda tayyorlanadi. O'qituvchilar, bolalarning kasalliklari haqida ma'lumotga ega bo'lishlari va ularga qanday yordam berish kerakligini bilishlari uchun maxsus treninglar o'tadilar. Yevropada ham saraton kasalligi bilan og'rigan bolalarning ta'lim olishida masofaviy ta'lim tizimi muhim ahamiyatga ega. Masalan, Buyuk Britaniyada, saraton kasalligi bilan og'rigan bolalar uchun onlayn ta'lim platformalari mavjud. Bu platformalar orqali bolalar kasalxonada yoki uyda bo'lishlariga qaramay, ta'lim olish imkoniyatiga ega bo'ladilar. O'qituvchilar onlayn darslar o'tkazishadi va bolalarga kerakli materiallarni taqdim etishadi. Bu, bolalarning bilim olish jarayonini davom ettirishlariga yordam beradi va ularning ijtimoiy izolyatsiyasini kamaytiradi. Saraton kasalligi bilan og'rigan bolalar uchun psixologik yordam ko'rsatish tizimi ham xorijda keng tarqalgan. Masalan, Avstraliyada, bolalarga psixologik yordam ko'rsatish uchun maxsus dasturlar ishlab chiqilgan. Bu dasturlar bolalarning ruhiy holatini yaxshilashga qaratilgan bo'lib, ular o'z muammolarini boshqarish va ijtimoiy hayotga qaytishlariga yordam beradi. Psixologlar bolalarga davolanish jarayonida qo'llab-quvvatlash va motivatsiya berish orqali ularning ijtimoiy integratsiyasini ta'minlaydilar. Xorijda, saraton kasalligi bilan og'rigan bolalarning ta'lim olishida oila va jamoatning roli ham muhimdir. Masalan, Kanadada, oila a'zolari va jamoat tashkilotlari bolalarga yordam berish uchun birgalikda ishlaydilar. Oila a'zolari bolalarni ta'lim olish jarayonida qo'llab-quvvatlashlari, ularni ruhlantirishlari va motivatsiya berishlari zarur. Jamoat tashkilotlari esa, bolalarga moliyaviy yordam, ta'lim materiallari yoki psixologik yordam ko'rsatish orqali qo'llab-quvvatlashni ta'minlaydilar. Xorijda, saraton kasalligi bilan og'rigan bolalar uchun maxsus ta'lim dasturlari ishlab chiqilgan. Masalan, Germaniyada, bolalar uchun saraton kasalligi bilan bog'liq o'quv dasturlari mavjud.

Bu dasturlar bolalarning kasalliklari haqida ma'lumot berish, ularni ta'lim olish jarayonida motivatsiya berish va o'zaro muloqot qilish imkoniyatlarini oshirishga qaratilgan. O'qituvchilar, bolalarning ehtiyojlariga mos ravishda ta'lim berish orqali ularning bilim olish jarayonini qo'llab-quvvatlaydilar. Saraton kasalligi bilan og'rigan bolalarning ta'lim olishida xorij tajribasi bizga ko'plab foydali yondashuvlarni taklif etadi. Masofaviy ta'lim, psixologik yordam, oila va jamoat qo'llab-quvvatlashi, shuningdek, maxsus ta'lim dasturlari bolalarning ta'lim olish jarayonini yengillashtirishda muhim rol o'ynaydi. O'zbekiston ham xorij tajribasidan foydalanib, saraton kasalligi bilan og'rigan bolalarning ta'lim olish tizimini takomillashtirish uchun bir qancha chora-tadbirlarni amalga oshirishi zarur. Bu, bolalarning ta'lim olish huquqini himoya qilish va ularning ijtimoiy integratsiyasini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega bo'ladi. Saraton kasalligi bilan og'rigan bolalar ham ta'lim olish huquqiga ega va ularning bu huquqini amalga oshirishda barcha tomonlarning mas'uliyati muhimdir.[5]

XULOSA

Saraton kasalligi bilan og'rigan bolalarning ta'lim olish tizimi jiddiy muammolarni o'z ichiga oladi. Biroq, ta'lim tizimini takomillashtirish, masofaviy ta'lim imkoniyatlarini joriy etish va ijtimoiy qo'llab-quvvatlash orqali bolalarning ta'lim olish jarayonini yengillashtirish mumkin. Saraton kasalligi bilan og'rigan bolalar ham ta'lim olish huquqiga ega va ularning bu huquqini amalga oshirishda barcha tomonlarning mas'uliyati muhimdir. Ta'lim olish jarayoni, nafaqat bilim olish, balki bolalarning ijtimoiy hayotga integratsiyasini ta'minlashda ham muhim ahamiyatga ega. Shuning uchun, jamiyatimizda saraton kasalligi bilan og'rigan bolalarga nisbatan e'tibor va yordamni kuchaytirish zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Abduraxmonova, D. (2021). "Bolalar onkologiyasi: Ta'lim va reabilitatsiya." O'zbekiston Tibbiyot Akademiyasi.
2. Qodirova, N. (2020). "Saraton kasalligi bilan og'rigan bolalar uchun ta'lim dasturlari." O'zbekiston Ta'lim Vazirligi.
3. Karimova, S. (2022). "Saraton kasalligi va bolalar: Ta'lim va psixologik yordam." Samarqand Davlat Universiteti.
4. Murodov, A. (2019). "Bolalar onkologiyasida ta'lim olish muammolari." Toshkent Tibbiyot Akademiyasi.
5. Sultonova, L. (2023). "Saraton kasalligi bilan og'rigan bolalar: Ta'lim tizimidagi yondashuvlar." O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni Saqlash Vazirligi.
6. Tashkent, M. (2021). "Onkologik kasalliklar va bolalar ta'limi: Muammolar va yechimlar." O'zbekiston Milliy Universiteti.
7. Yusupova, F. (2022). "Ta'lim va sog'liq: Saraton kasalligi bilan og'rigan bolalarning ta'lim olish tizimi." Buxoro Davlat Universiteti.